

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
ที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน
(องค์การมหาชน)

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interests) เป็นประเด็นปัญหาสำคัญทางการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนำไปสู่การทุจริต ประพฤติมิชอบและยังสะท้อนปัญหาของการขาดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายตาม หลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) สำนักบริหารโครงการ 2 (สบค.2) สำนักงานความร่วมมือ พัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ.) เล็งเห็นถึงความสำคัญในการปฏิบัติงานเพื่อการ ดำเนินงานอย่างโปร่งใสและคำนึงถึงผลประโยชน์ทับซ้อนในการดำเนินงาน ประกอบกับการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ข้อ 19 กำหนดให้ต้องมีการ วิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ดังนั้น สบค.2 จึงได้ดำเนินการ จัดทำการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนขึ้นได้ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วน ที่เกี่ยวข้อง กับ สบค.2 และดำเนินการจัดทำแนวทางการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันการปฏิบัติงานที่อาจเกิด ผลประโยชน์ทับซ้อนของ สบค.2

3. คำนิยาม

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ ส่วนรวมรวมทั้งการที่เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องเป็นหลัก ซึ่งถือเป็น ความผิดเชิงจริยธรรมและเป็นความผิดขั้นแรกที่จะนำไปสู่การทุจริต ทั้งนี้ ผลประโยชน์ทับซ้อนมีหลากหลาย รูปแบบไม่จำกัดอยู่ในรูปของตัวเงิน หรือสินทรัพย์ แต่ยังรวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ใช่ในรูปตัวเงินหรือ สินทรัพย์โดยหลักทั่วไปแล้วสามารถแบ่งประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อนได้ดังนี้

- 1) การใช้ตำแหน่งไปดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของตนเองโดยตรง
- 2) การใช้ตำแหน่งไปช่วยเหลือญาติหรือคนรู้จัก
- 3) การรับผลประโยชน์โดยตรง
- 4) การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่การงาน
- 5) การนำทรัพย์สินของหน่วยงานมาใช้ประโยชน์ส่วนตัว
- 6) การนำข้อมูลอันเป็นความลับของหน่วยงานมาใช้ประโยชน์ส่วนตัว
- 7) การทำงานอีกแห่งที่ขัดแย้งกับแห่งเดิม
- 8) ผลประโยชน์ทับซ้อนจากการเปลี่ยนสถานที่ทำงาน
- 9) การปิดบังความผิด

ผลประโยชน์ส่วนตัว หมายถึง ผลตอบแทนที่บุคคลได้รับโดยเห็นว่ามีคุณค่าที่จะสนองตอบความ ต้องการของตนเองหรือของกลุ่มที่ตนเองเกี่ยวข้อง โดยเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่รับผิดชอบอยู่ และ ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการกระทำนั้นอาจเกิดขึ้นอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาและไม่เจตนา

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและส่งผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ประกอบด้วย ด้านกลยุทธ์ ด้านการเงิน ด้านการดำเนินงาน และด้านกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยความเสี่ยงอาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่

1. ปัจจัยภายใน เช่น ขั้นตอนการปฏิบัติงาน คุณภาพและจริยธรรมของบุคลากร กฎระเบียบ เป็นต้น
2. ปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายของรัฐบาล กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ สภาวะแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ เป็นต้น

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง แนวทางในการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานขององค์กร รวมทั้งเป็นเครื่องมือหนึ่ง ที่องค์กรนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินธุรกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร ผ่านการบริหารจัดการปัจจัยต่างๆ เพื่อควบคุมกิจกรรม และกระบวนการดำเนินงานด้านต่างๆ เพื่อลดมูลเหตุของระดับผลกระทบและโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหาย ให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ และควบคุมได้

4. แนวทางการดำเนินการ

เพื่อให้การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนให้เป็นไปตามหลักการที่ถูกต้อง และมีกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์อย่างสมเหตุสมผล สบค. 2 จึงได้ยึดหลักของ “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” “ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน” และ “ประมวลจริยธรรม สพพ.” เป็นกรอบแนวทางในการวิเคราะห์ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ประมวลจริยธรรมข้าราชการ และประมวลจริยธรรม สพพ. ได้กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้มีกลไกและระบบในการดำเนินงานในการป้องกันปัญหาของผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ การดำเนินงานของ สบค.2 มีภารกิจในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา และราชอาณาจักรภูฏาน ตลอดจนการจัดถ่ายทอดความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน ทั้ง 7 ประเทศ (รวมสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต) ดังนั้น สบค.2 จึงแบ่งการวิเคราะห์ในส่วนของการระบุปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) ออกเป็น 2 ส่วน เพื่อให้ครอบคลุมตามหน้าที่ความรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สบค.2 นั่นคือ

(1) การระบุความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการ

(2) การระบุความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของการจัดถ่ายทอดความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน

ทั้งนี้ ในขั้นตอนการระบุปัจจัยเสี่ยง สบค.2 จะดำเนินการระบุปัจจัยเสี่ยงทั้ง 2 ส่วนที่ได้กล่าวไปข้างต้น โดยอาศัยแนวทางในการระบุปัจจัยเสี่ยง ดังนี้

(1) ระดมความคิดเห็นและพิจารณาจากประสบการณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ของ สบค.2 โดยการเก็บข้อมูลผ่านการสอบถามเกี่ยวกับปัญหา ข้อผิดพลาดในกระบวนการทำงานที่เคยเกิดขึ้นในอดีต และ/หรือ ประเด็นปัญหาที่กังวลว่าจะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้อง

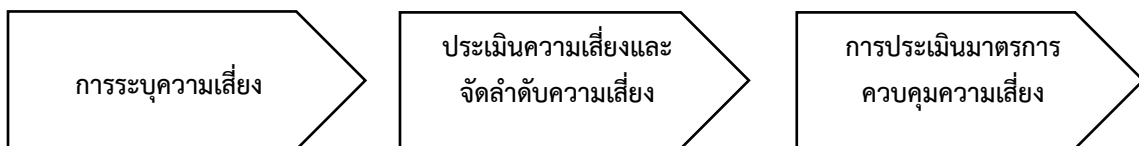
(2) พิจารณาจากคู่มือปฏิบัติงาน เพื่อลำดับขั้นตอนของกระบวนการทำงาน และพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในแต่ละขั้นตอนตามกระบวนการทำงานในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ หรือข้อผิดพลาดที่อาจจะนำไปสู่ประเด็นปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้อง

โดย สบค.2 นำหลักการวิเคราะห์ความเสี่ยงตามแนวทางการวิเคราะห์ที่ได้จากรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ของ สพพ. มาเป็นแนวทางการในดำเนินการวิเคราะห์ โดยแผนดังกล่าวเป็นการวิเคราะห์และสรุปความเสี่ยงด้านต่างๆ ที่มีนัยสำคัญตามหลักการบริหารความเสี่ยงหลักขององค์กร โดยยึดหลักการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ซึ่งกำหนดปัจจัยเสี่ยงแบ่งออกเป็นประเภทความเสี่ยง รวมทั้งสิ้น 4 ประเภท ได้แก่

- 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ นโยบาย (Strategic Risk)
- 2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk)
- 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk)
- 4) ความเสี่ยงด้านกฎหมายและกฎระเบียบ (Legal Risk)

แผนดังกล่าวได้ระบุความเสี่ยงขององค์กรทั้ง 4 ประเภท โดยเป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับโครงการ และ/หรือกิจกรรมของ สพพ. ที่มีนัยสำคัญ แต่อย่างไรก็ดี แผนดังกล่าวยังไม่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ดังนั้น เพื่อให้มีกลไกและระบบในการดำเนินงานในการป้องกันปัญหาของผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติงานที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จึงต้องมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดย สบค.2 จะดำเนินการพิจารณาความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สบค.2 เป็นหลัก เนื่องจากการดำเนินงานของ สบค.2 เป็นการดำเนินงานด้านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและ ทางวิชาการ รวมทั้งการจัดถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของ สบค.2 และนำกระบวนการพิจารณาดังกล่าวมาดำเนินการตามแนวทาง ดังมีรายละเอียดตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 : แนวทางดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ในการประเมินระดับความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดรหัส (code) ในขั้นตอนการระบุปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) ทั้งในส่วนของการระบุปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการ และในส่วนของ การจัดถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน การกำหนด code มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) กำหนดให้ใช้รหัส (A1)-(A7) สำหรับความเสี่ยงที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของ การจัดถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน

(2) กำหนดให้ใช้รหัส (B1)-(B6) สำหรับความเสี่ยงที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการ

(3) กำหนดให้ใช้รหัส (C1)-(C2) สำหรับความเสี่ยงที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ

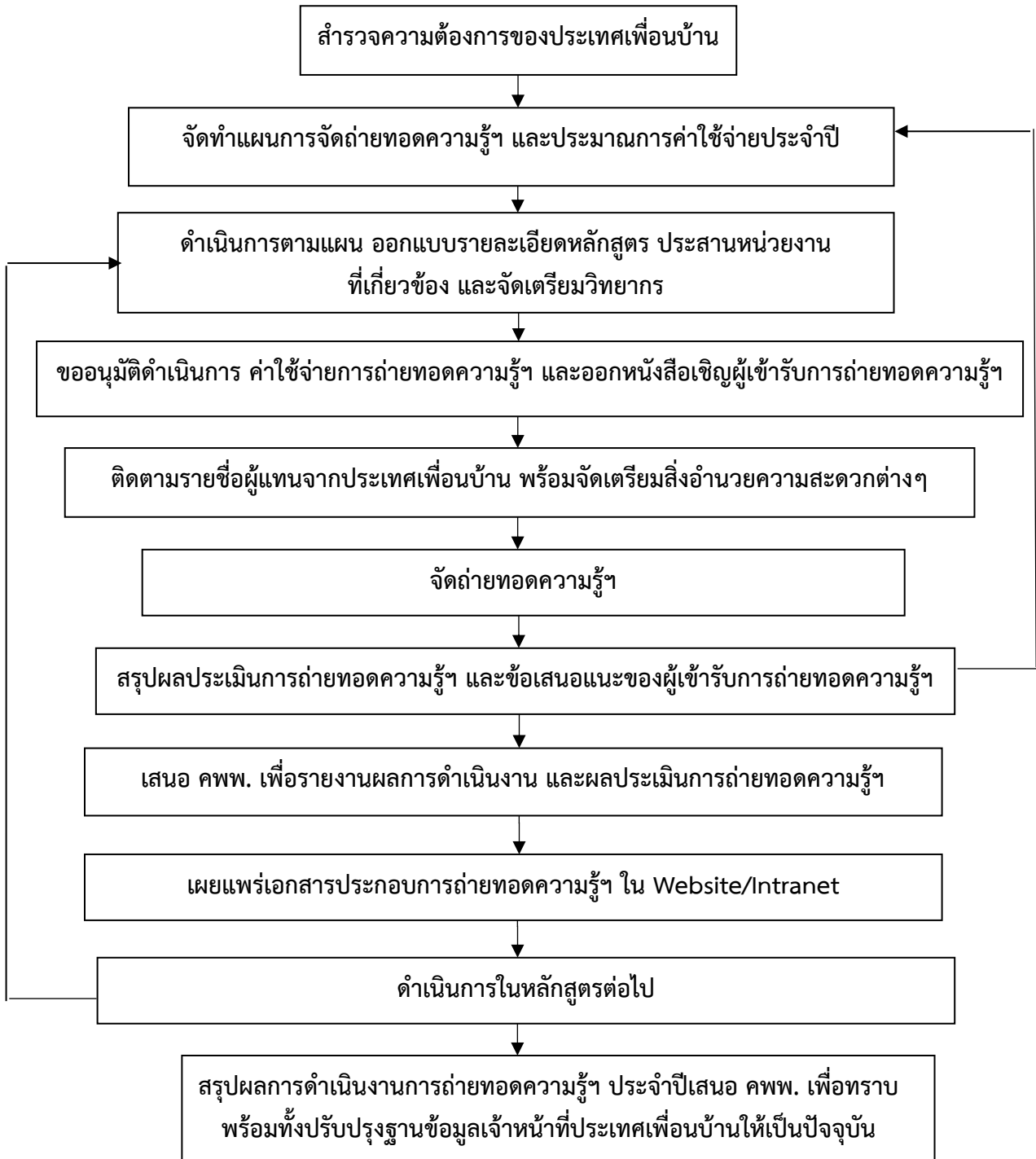
ทั้งนี้ รหัสที่กำหนดในแต่ละปัจจัยความเสี่ยงจะอธิบายในรายละเอียดต่อไปในบทที่ 2 บทที่ 3 และบทที่ 4

บทที่ 2

การระบุความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ในส่วนของการจัดถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน

การจัดถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านให้กับเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งสิ้น 7 ประเทศ เป็นหนึ่งในภารกิจหลักของ สพพ. เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสำหรับเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้านให้มีสมรรถนะในการดำเนินงานและบริหารโครงการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และเกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้ขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการของ สพพ. โดยการจัดถ่ายทอดความรู้ที่กล่าวเป็นแนวทางหนึ่งในนโยบายการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้น การดำเนินงานจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติที่เสมอภาคและเที่ยงธรรม และปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใสและเป็นไปด้วยความชอบธรรมเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของการจัดถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน สบค. 2 จะดำเนินการวิเคราะห์ผ่านการพิจารณาจากปัจจัยเสี่ยงในด้านความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) เป็นหลักเนื่องจากการดำเนินงานดังกล่าวจะมีความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ ซึ่งความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานเป็นหนึ่งใน 4 ของประเภทความเสี่ยงตามแผนการบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ทั้งนี้ สบค.2 จะพิจารณาตามแนวทางและขั้นตอนการจัดถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการให้แก่เจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นไปตามคู่มือแนวทางและขั้นตอนปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ สำหรับการจัดถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งผ่านการเห็นชอบจากผู้อำนวยการ สพพ. แล้ว โดยแนวทางและขั้นตอนฯ มีทั้งหมด 9 ขั้นตอน รายละเอียดปรากฏตามแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 : แนวทางและขั้นตอนการจัดถ่ายถอดความรู้ทางวิชาการให้แก่เจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน

A1 ปัจจัยเสี่ยงที่ 1

“การกำหนดหลักสูตรการถ่ายทอดความรู้ฯ ที่อาจนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพียงบางกลุ่ม”

ในขั้นตอนการสำรวจความต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นขั้นตอนการสำรวจความต้องการของประเทศเพื่อนบ้านและ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการวางแผนกำหนดหลักสูตรการถ่ายทอดความรู้ฯ โดยในขั้นตอนดังกล่าว สบค.2 จะคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับการถ่ายทอดความรู้ฯ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการถ่ายทอดความรู้ฯ โดย สบค.2 ได้ใช้วิธีการสื่อสารแบบสองทางกับหน่วยงานภายนอก ให้มีส่วนร่วมในการปิดจุดเสี่ยงและป้องกันปัญหาที่อาจนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพียงบางกลุ่ม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนได้ อาทิ การรับฟังความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน ต่อแนวทางการกำหนดหลักสูตรผ่านการสอบถามข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจสำหรับการเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ฯ และข้อเสนอแนะจากการปรับปรุงฐานข้อมูลเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งได้ระบุให้เจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อ/หลักสูตร ที่ต้องการได้รับการจัดถ่ายทอดความรู้ฯ ของ สพพ. นอกจากนี้ สบค.2 ยังรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานต่างๆ ของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเปิดโอกาสให้ประเทศเพื่อนบ้านแสดงความต้องการให้ สพพ. จัดถ่ายทอดความรู้ต่างๆ โดยหลักสูตรที่กล่าวนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการของ สพพ. เพื่อให้ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้รับการถ่ายทอดความรู้ฯ อย่างแท้จริง และไม่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และสื่อว่าเป็นการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนรวม

A2 ปัจจัยเสี่ยงที่ 2

“การเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งสำหรับการติดต่อให้เข้ารับการเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ฯ”

ในขั้นตอนการเตรียมการสำหรับการจัดถ่ายทอดความรู้ฯ นั้น สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการดำเนินการจัดถ่ายทอดความรู้ฯ คือ การติดต่อประสานงานจัดหาวิทยากร ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องไม่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งให้ได้รับผลประโยชน์โดยเฉพาะ ทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการใช้อิทธิพลจากตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นการกระทำที่อยู่ในขอบข่ายของการขัดกันของผลประโยชน์ ดังนั้น สบค.2 จะดำเนินการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดหาวิทยากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์สูง ผ่านหนังสือขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานต้นสังกัดให้หน่วยงานดังกล่าวเป็นผู้เสนอชื่อบุคลากรที่มีความสามารถ และเกี่ยวข้องกับหลักสูตรให้เข้ารับการพิจารณาเป็นวิทยากรในการบรรยาย โดยจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้อำนวยการ สพพ. พิจารณา อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่จำเป็นต้องระบุตัววิทยากร จะต้องผ่านการเห็นชอบจากผู้อำนวยการ สพพ. และผู้ดำเนินการจัดถ่ายทอดความรู้ฯ จะต้องไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงมาประกอบการใช้ดุลยพินิจ ซึ่งเป็นไปตามจริยธรรมข้าราชการพลเรือนหมวด 2 ข้อที่ 5

A3

ปัจจัยเสี่ยงที่ 3

“การแสวงหาผลประโยชน์จากการดำเนินการในขั้นตอนการสำรองบัตรโดยสารเครื่องบิน สำหรับการเดินทางระหว่างประเทศผ่านการสำรองที่นั่งกับสายการบินอื่นๆ นอกเหนือจากบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)”

สำหรับในขั้นตอนการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ ในส่วนของการสำรองบัตรโดยสารเครื่องบินสำหรับการเดินทางระหว่างประเทศ โดยปกติแล้ว สบค.2 จะดำเนินการสำรองที่นั่งผ่านสายการบินไทยฯ โดยการขอความอนุเคราะห์ไปยังแผนกสำรองที่นั่งภาคการของ บริษัท การบินไทยฯ และชำระค่าบัตรโดยสารในรูปแบบเงินสด โดยทำการชำระผ่านแผนกสำรองที่นั่งภาคการเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การสำรองที่นั่งให้กับผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ จากบางประเทศ อาจมีสายการบินและเที่ยวบินที่จำกัด เช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต และสาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา เป็นต้น ดังนั้น ผู้ดำเนินการจัดถ่ายทอดความรู้ จำเป็นต้องดำเนินการสำรองบัตรโดยสารการเดินทางระหว่างประเทศกับสายการบินอื่นๆ นอกเหนือจากบริษัทการบินไทยฯ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะไม่สามารถชำระค่าบัตรโดยสารผ่านแผนกสำรองที่นั่งภาคการได้ จึงจำเป็นต้องชำระผ่านบริษัทตัวแทนจำหน่ายของสายการบินนั้นๆ โดยการดำเนินการดังกล่าวจะต้องชำระค่าบัตรโดยสารโดยใช้เงินสดเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากการขออนุมัติจัดถ่ายทอดความรู้ สบค. 2 จะขออนุมัติวงเงินงบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายที่กล่าวแล้ว และสามารถเบิกมาชำระค่าบัตรโดยสารที่กล่าวเป็นเงินสดได้ ประกอบกับการชำระโดยใช้บัตรเครดิต จะถือเป็นการแสวงหาผลประโยชน์หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการทำธุรกรรมผ่านบัตรเครดิตโดยการได้รับคะแนนสะสม และ/หรือของกำนัลต่างๆ รวมทั้งสิทธิและผลประโยชน์ต่างๆ ทุกรายการที่เกิดจากการใช้จ่ายบัตรเครดิต ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวจะขัดกับหลักการของประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนหมวด 2 ข้อที่ 6 ที่ระบุว่า ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ยกเว้น ในกรณีจำเป็นจึงไม่สามารถเบิกค่าใช้จ่ายจากสำนักงานได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ สามารถชำระค่าโดยสารผ่านบัตรเครดิตได้

A4

ปัจจัยเสี่ยงที่ 4

“การแสวงหาผลประโยชน์จากการดำเนินการในขั้นตอนการสำรองที่พักสำหรับผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ และสถานที่จัดถ่ายทอดความรู้”

ในส่วนของการสำรองที่พักสำหรับผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ ผู้ดำเนินการจัดถ่ายทอดความรู้ จะต้องคัดเลือกโรงแรมที่พักที่มีค่าใช้จ่ายที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และอัตราตามระเบียบ สพพ. ว่าด้วยการดำเนินงาน การสนับสนุน และค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคคลภายนอก พ.ศ. 2554 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยผู้ดำเนินการจัดถ่ายทอดความรู้ (ถ้ามี) ต้องรวบรวมเอกสารข้อมูลสถานที่จัดถ่ายทอดความรู้ ทั้งในอดีตที่เคยใช้บริการ และข้อมูลจากตัวแทนขายจากทางโรงแรมต่างๆ ที่เข้ามาเสนอการให้บริการสถานที่จัดถ่ายทอดความรู้ ให้กับทาง สพพ. รวมทั้งการพิจารณาจากความคุ้มค่าและสถานที่ตั้งที่อยู่ใกล้เคียงกับหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบร่วมในการจัดถ่ายทอดความรู้ (ถ้ามี) โดยผู้ดำเนินการจัดถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องไม่เข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียในฐานะผู้ชี้แนะในการเลือกสถานที่พักและสถานที่จัดถ่ายทอดความรู้ ผ่านการตัดสินใจโดยมีอคติ และใช้ดุลพินิจและตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้ ความสามารถตรงไปตรงมาและปราศจากอคติส่วนตน โดยตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่ครบถ้วนรวมทั้งพิจารณาความเหมาะสมมาประกอบ ทั้งนี้ ในขั้นตอนของการสำรองที่พักสำหรับผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ ผู้ดำเนินการจัดถ่ายทอดความรู้ จะต้องพิจารณาสถานที่พักและสถานที่จัดถ่ายทอดความรู้ โดยทำการเปรียบเทียบข้อมูลจากตัวแทนขายจากโรงแรมต่างๆ ที่เข้ามาเสนอการให้บริการสถานที่พักและสถานที่จัดถ่ายทอดความรู้ อย่างน้อย 3 ราย เพื่อเป็นคู่เทียบสำหรับการพิจารณาเปรียบเทียบราคาและประเมินหาความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม

ผู้ดำเนินการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ จะต้องหลีกเลี่ยงบุคคลที่เป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง เพื่อป้องกันการเอื้อประโยชน์จากความสัมพันธ์ส่วนตัวในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อบุคคลอื่นซึ่งเป็นไปตามจริยธรรมข้าราชการพลเรือนหมวด 2 ข้อที่ 5 รวมทั้งหลีกเลี่ยงการรับของขวัญ ของกำนัล สิ่งของใดๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ และการเลี้ยงรับรองจากตัวแทนขาย และ/หรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทของตัวแทนขาย สำหรับในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงาน เรื่องการให้หรือรับของขวัญ โดยการให้หรือรับนั้นต้องไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย เข้าข่ายติดสินบน หรือสนับสนุนการตัดสินใจของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

A5 ปัจจัยเสี่ยงที่ 5

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นในรูปของของฝากจากเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้านที่มาเข้ารับการถ่ายถอดความรู้”

ในการดำเนินการจัดถ่ายถอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 7 ประเทศ โดยเมื่อเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้านเดินทางมายังประเทศไทย โดยส่วนใหญ่จะมีการเตรียมของฝากจากประเทศของตนมามอบให้กับ สพพ. ในฐานะผู้จัดการถ่ายถอดความรู้ฯ แก่ผู้บริการ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ ซึ่งของดังกล่าวมักเป็นของที่ระลึกชิ้นเล็กชิ้นน้อยจากเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีราคาหรือมูลค่าไม่เกินสามพันบาทซึ่งเป็นไปตามแนวทางการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว รวมทั้งเพื่อเป็นการรักษาไม่ตรีมิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงาน สพพ. และ/หรือ เจ้าหน้าที่ สบค. 2 จะพิจารณาทรัพย์สินที่กล่าวไว้ได้ ในกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวมีมูลค่าไม่เกินกว่ามูลค่าที่ทาง ป.ป.ช. กำหนดให้ผู้ดำเนินการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์ดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้านทราบ เพื่อหลีกเลี่ยงการรับทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งนี้ หากไม่สามารถเลี่ยงได้ให้แจ้งผู้บังคับบัญชา และผู้บริหารสูงสุดของสำนักงานทราบทุกครั้ง และให้ผู้ดำเนินการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ ส่งมอบทรัพย์สินให้หน่วยงานที่สังกัด โดยไม่ยึดถือเป็นทรัพย์สินส่วนตัว

A6 ปัจจัยเสี่ยงที่ 6

“การนำเงินที่ได้รับจากสำนักงานเพื่อใช้สำหรับการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวในระหว่างการจัดถ่ายถอดความรู้”

หลังจาก ผู้อำนวยการ สพพ. ได้อนุมัติดำเนินการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ ผู้ดำเนินการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ ต้องดำเนินการจัดทำสัญญาการยืมเงินทดลองจ่ายจากสำนักงาน เพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ เมื่อได้รับเงินโอนจากสำนักงานแล้ว ผู้ดำเนินการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ จะเป็นผู้เดียวที่มีอำนาจในการลงนามในใบถอนเงินจากธนาคาร ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงที่ผู้ดำเนินการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ จะนำเงินของทางราชการไปใช้ในเรื่องส่วนตัว และ/หรือ นำไปใช้หมุนเวียนในเรื่องส่วนตัวระหว่างการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ โดยอาจนำเงินจำนวนดังกล่าวมาคืนให้กับทางราชการภายหลัง ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำผิดตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนหมวด 2 ข้อที่ 5 (2) ในการใช้เงินหรือทรัพย์สินของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น ดังนั้น เพื่อป้องกันกรณีดังกล่าว ผู้ดำเนินการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ จะต้องเก็บรักษาเงินของทางราชการอย่างเป็นระเบียบ โดยถอนเงินจากธนาคารเพื่อนำมาชำระค่าใช้จ่ายต่างๆ เป็นครั้งคราว ตามรายการที่ระบุไว้เท่านั้น รวมทั้งไม่ควรถอนเงินสดทั้งหมดมาเก็บไว้กับตัว เพื่อป้องกันการสูญหายและป้องกันการนำเงินสดไปใช้ในเรื่องส่วนตัว ทั้งนี้ ในการดำเนินการชำระเงินค่าใช้จ่ายต่างๆ จะต้องขอรับใบเสร็จหรือใบกำกับภาษีทุกครั้ง โดยมีการระบุรายละเอียดครบถ้วนตามแนวทาง/หลักการที่หน่วยงานกำหนด เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบหลักฐานในการส่งเงินยืมต่อไป

A7

ปัจจัยเสี่ยงที่ 7

“การดำเนินการจัดทำประกันภัยการเดินทางสำหรับผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ฯ โดยไม่มีการเปรียบเทียบราคาและรายละเอียดของประกันในแต่ละบริษัท”

ในขั้นตอนการดำเนินการเลือกบริษัทประกันเพื่อจัดทำประกันภัยการเดินทางสำหรับผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ฯ เพื่อป้องกันและเตรียมการหากเกิดเหตุสุดวิสัย อุบัติเหตุ หรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด การดำเนินการควรจะมีการพิจารณาบริษัทประกัน 2-3 รายขึ้นไป เพื่อเปรียบเทียบราคาและรายละเอียดความคุ้มครองและเงื่อนไขของแต่ละบริษัทเพื่อให้ได้บริษัทที่มีการคุ้มครองและเงื่อนไขสอดคล้องกับที่ต้องการ รวมทั้งได้ราคาที่สมเหตุสมผล อย่างไรก็ตาม ผู้ดำเนินการจัดถ่ายทอดความรู้ฯ จะต้องหลีกเลี่ยงการทำธุรกรรมกับบุคคลที่เป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง เพื่อป้องกัน การเอื้อประโยชน์จากความสัมพันธ์ส่วนตัวในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อบุคคลอื่นซึ่งเป็นไปตามจริยธรรมข้าราชการพลเรือนหมวด 2 ข้อที่ 5

บทที่ 3

การระบุความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

ในส่วนของ การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน

การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน (Financial Assistance: FA) ของ สพพ. เป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ภายใต้ขอบเขตการให้ความช่วยเหลือของ สพพ. ทั้ง 7 ประเทศ โดยการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวจะต้องเป็นความช่วยเหลือที่ให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ รวมทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น หรือโดยหน่วยงานบริหารของรัฐ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งอยู่ระหว่างกำลังพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ การดำเนินงานจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติที่เสมอภาคและเที่ยงธรรม และปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส และเป็นไปด้วยความชอบธรรมเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของ การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน สบค.2 จะดำเนินการวิเคราะห์ผ่านการพิจารณาจากปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

B1 ปัจจัยเสี่ยงที่ 1

“ความเสี่ยงในกระบวนการจ้างที่ปรึกษา และ/หรือ การประกวดราคาหาผู้รับเหมาภายใต้การให้ความช่วยเหลือทางการเงินอาจมีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัทที่ปรึกษา และ/หรือ ผู้รับเหมาที่อยู่ในบัญชีรายชื่อที่ปรึกษามากมาย (Long List)”

ในขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน สำหรับการจ้างที่ปรึกษา และ/หรือ ผู้รับเหมาก่อสร้างตามสัญญาเงินกู้ หรือสัญญาให้ความช่วยเหลือทางการเงิน Annex3 Procurement Procedure ระบุให้ประเทศเพื่อนบ้านดำเนินการตามกระบวนการภายในของประเทศเพื่อนบ้านผู้ขอรับความช่วยเหลือทางการเงิน โดยที่ สพพ. จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการดังกล่าว แต่อย่างไรก็ดี สพพ. มีส่วนในการประสานงานในขั้นตอนการจัดส่งบัญชีรายชื่อบริษัทที่ปรึกษา และ/หรือ ผู้รับเหมาหลายราย (Long list) สำหรับการจ้างที่ปรึกษา และ/หรือการประกวดราคาหาผู้รับเหมา ให้แก่ประเทศผู้ขอรับความช่วยเหลือทางการเงิน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานและปฏิบัติงาน สพพ. จะดำเนินการจัดทำหนังสือเพื่อขอรายชื่อบริษัทที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์และผลงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้นๆ ซึ่งได้จดทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษาไทย กระทรวงการคลัง และดำเนินการจัดส่งให้กับประเทศผู้ขอรับความช่วยเหลือทางการเงินไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป สำหรับในส่วนของบัญชีรายชื่อผู้รับเหมาก่อสร้าง สพพ. จะดำเนินการจัดทำหนังสือเพื่อขอรายชื่อบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างในสาขาต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย อาทิ โครงการทางด้านถนน จะขอรายชื่อจากกรมทางหลวง โครงการพัฒนาระบบประปาจะขอรายชื่อจากการประปาส่วนภูมิภาคหรือการประปานครหลวง ขึ้นอยู่กับลักษณะและประเภทของโครงการ และดำเนินการจัดส่งให้กับประเทศผู้ขอรับความช่วยเหลือทางการเงินไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

B2 ปัจจัยเสี่ยงที่ 2

“ความเสี่ยงในการรับผลประโยชน์ในกระบวนการขั้นตอนที่ประเทศเพื่อนบ้านดำเนินการจัดหาผู้รับเหมา และที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างเพื่อดำเนินโครงการในขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน”

หลังจากลงนามในสัญญาเงินกู้ หรือสัญญาให้ความช่วยเหลือทางการเงิน (Loan Agreement /Financial Assistance Agreement) ในส่วนของการจัดหาผู้รับเหมาก่อสร้างและที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างตาม Annex 3 ของสัญญาฯ ระบุให้ประเทศเพื่อนบ้านเป็นผู้ดำเนินการจัดหาผู้รับเหมาก่อสร้างและที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง ดังนั้น สพพ. จะไม่สามารถเข้าไปแทรกแซงหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการดังกล่าวได้ ยกเว้นการจัดส่ง Long List ตามที่กล่าวในปัจจัยเสี่ยงที่ 2 เห็นชอบรายชื่อที่ปรึกษาน้อยราย (Short List) และเห็นชอบผลการจัดหาผู้รับเหมาก่อสร้างและที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง ซึ่งการดำเนินงาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศเพื่อนบ้านมีความเสี่ยงในการรับผลประโยชน์หรือการเรียกร้อยสิ่งตอบแทนเพื่อให้ได้มาในการได้รับเลือกให้เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างและที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง ซึ่งความเสี่ยงดังกล่าว สพพ. ไม่สามารถควบคุมหรือแทรกแซงได้อันเนื่องมาจากเป็นกระบวนการภายในของประเทศเพื่อนบ้าน และอยู่นอกเหนืออำนาจของ สพพ. ในการควบคุม แต่อย่างไรก็ดี สพพ. สามารถตรวจสอบประเด็นในเชิงผลประโยชน์ทับซ้อนได้ในเบื้องต้นผ่านรายงานการพิจารณาผลการประกวดราคาจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างและคัดเลือกวิศวกรที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้างที่ได้รับจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีประเด็นการพิจารณาในเรื่องต่างๆ รวมทั้งประเด็นของผลประโยชน์ทับซ้อนในเชิงทุนและเชิงบริหารเพื่อพิจารณาถึงความโปร่งใสในการดำเนินการตลอดจนการจัดส่งเจ้าหน้าที่ สพพ. เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการเปิดซองข้อเสนอทางด้านเทคนิค และข้อเสนอทางด้านราคาสำหรับการคัดเลือกที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง และการเปิดซองประกวดราคาสำหรับการประกวดราคาหาผู้รับเหมาก่อสร้าง

B3 ปัจจัยเสี่ยงที่ 3

“การนำข้อมูลลับ และ/หรือ ข้อมูลภายในของโครงการต่างๆ สำหรับการให้ความช่วยเหลือทางการเงินไปใช้หาประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง”

การดำเนินโครงการต่างๆ ของ สพพ. ในส่วนของการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน มีกระบวนการในการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ภายในและต่างประเทศ อาทิ ขั้นตอนที่ประเทศเพื่อนบ้านดำเนินการจัดหาผู้รับเหมาก่อสร้างและที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง ล้วนมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายส่วนงานซึ่งเป็นผู้รับรู้ข้อมูลภายในของโครงการ อาจมีความเสี่ยงที่จะนำข้อมูลภายในไปใช้หาประโยชน์ หรือเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้อง และอาจนำไปสู่การเรียกรับผลประโยชน์หรือการเรียกร้อยสิ่งตอบแทนจากการปฏิบัติงาน โดยอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของโครงการดำเนินงานและอิทธิพลต่อการตัดสินใจได้ ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวถือเป็นการกระทำที่ขัดกับประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน หมวด 1 ข้อ 5 ว่าด้วยการแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเหนือกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว โดยจะต้องไม่กระทำการหรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่ ดังนั้น การเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการภายใต้การให้ความช่วยเหลือทางการเงินของ สพพ. และข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดหาผู้รับเหมาก่อสร้างและที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง ควรถูกจัดเก็บรวบรวมไว้อยู่ในส่วนงานที่ปลอดภัย ผู้ที่เข้าถึงข้อมูลได้ต้องเป็นส่วนงานที่ได้รับมอบหมายเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลดำเนินการ ข้อมูลการตัดสินใจ ข้อมูลทางการเงิน ทั้งนี้ ควรมีการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการปฏิบัติงาน และแบ่งชั้นการเข้าถึงข้อมูลในระดับต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

บทที่ 4

การระบุความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ในส่วนของการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ

การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ (Technical Assistance: TA) ของ สพพ. เป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ภายใต้ขอบเขตการให้ความช่วยเหลือของ สพพ. ทั้ง 7 ประเทศ โดยการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวจะต้องเป็นความช่วยเหลือที่ให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ รวมทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น หรือโดยหน่วยงานบริหารของรัฐ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งอยู่ระหว่างกำลังพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ การดำเนินงานจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติที่เสมอภาคและเที่ยงธรรม และปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส และเป็นไปด้วยความชอบธรรมเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ สบค.2 จะดำเนินการวิเคราะห์ผ่านการพิจารณาจากปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

C1 ปัจจัยเสี่ยงที่ 1

“คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาสำหรับดำเนินการศึกษาโครงการภายใต้การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการอาจมีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัทที่ปรึกษาที่อยู่ในบัญชีรายชื่อที่ปรึกษามากราย (Long List)”

การดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในส่วนของการจัดจ้างที่ปรึกษา ในกระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษา ตามระเบียบ สพพ. ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2554 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกระบวนการจ้างที่ปรึกษา คณะกรรมการดำเนินการจ้างมีหน้าที่ในการคัดเลือกและจ้างให้เป็นไปตามแนวทาง หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้ โดยคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาจะต้องไม่เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัทที่ปรึกษาที่อยู่ในบัญชีรายชื่อที่ปรึกษามากราย (Long List) เพื่อป้องกันปัญหาการเอนเอียงในการตัดสินใจอันเนื่องมาจากการถูกครอบงำจากความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างผู้มีอำนาจในการพิจารณาจัดจ้างที่ปรึกษา อาจเกิดจากกรณีของความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษากับบุคคลภายนอกที่มักคุ้นกันในอดีต อาจอยู่ในรูปของความสัมพันธ์ทางเครือญาติ พรรคพวก เพื่อนฝูง หรือเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในบริษัทที่อยู่ในบัญชีรายชื่อที่ปรึกษามากราย ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวจะขัดกับ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หมวด 9 ว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม มาตรา 100 ข้อ 2 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี ดังนั้น วิธีป้องกันควรจะต้องมีการลงนามในประกาศการรับรองตนเอง (Self-Declaration) ว่าไม่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับที่ปรึกษาที่อยู่ใน Long List เพื่อแสดงความจริงใจ ในฐานะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาและเพื่อป้องกันการเอื้อประโยชน์จากความสัมพันธ์ส่วนตัวในฐานะคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษากับที่ปรึกษา นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานและปฏิบัติงานตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างฯ คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาจะดำเนินการจัดทำหนังสือ (บันทึกข้อความ) เพื่อขอรายชื่อบริษัทที่ปรึกษา ที่มีประสบการณ์และผลงานที่เกี่ยวข้องกับงานของ สพพ. ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษาไทยกระทรวงการคลัง มาพิจารณาและดำเนินการเชิญชวนที่ปรึกษาดังกล่าวให้ยื่นข้อเสนอเข้ารับงานของ สพพ. ต่อไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ที่ปรึกษาทุกรายได้นำเสนอ

ประสบการณ์ ผลงาน และข้อมูลอื่นๆ ที่จะเป็ประโยชน์ต่อการพิจารณาคัดเลือก จึงควรจัดส่งหนังสือเชิญชวนให้ยื่นข้อเสนอไปยังที่ปรึกษาทุกราย ตามรายชื่อบริษัทที่ปรึกษาที่ได้รับจากศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษาไทยต่อไป และเพื่อไม่เปิดโอกาสให้ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวคัดเลือกที่ปรึกษาบางรายให้ยื่นข้อเสนอ

C2 ปัจจัยเสี่ยงที่ 2

“ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของ สพพ. ยังมีความไม่ชัดเจนในบางประเด็น”

สพพ. ซึ่งเป็นองค์กรในรูปแบบขององค์การมหาชนได้ออกระเบียบ สพพ. ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2554 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อใช้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุของ สพพ. แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากการดำเนินงานบางอย่างไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน หรือกำหนดไว้ในระเบียบฯ จึงใช้ระเบียบของทางราชการโดยอนุโลม ซึ่งในที่นี้ คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มาดำเนินการในด้านการจัดซื้อจัดจ้างฯ ทั้งนี้ ปัจจุบันรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็น พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ ฉบับใหม่จึงอยู่ระหว่างออกระเบียบปฏิบัติแนวทางการดำเนินงาน และกฎหมายลูกต่างๆ เพื่อให้มีผลบังคับใช้ได้ในวันที่ 23 สิงหาคม 2560 เป็นต้นไป โดย พ.ร.บ. ฉบับนี้ใช้บังคับหน่วยงานราชการต่างๆ ซึ่งรวมถึงรัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระ องค์กรมหาชน หน่วยงานอิสระ มหาวิทยาลัยได้กำกับของรัฐ และหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐมีกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งนำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นสำคัญ ซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน มีการวางแผนการดำเนินงาน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริต และประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

C3 ปัจจัยเสี่ยงที่ 3

“การกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินข้อเสนอทางด้านเทคนิคที่อาจนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับที่ปรึกษาบางรายในการจ้างที่ปรึกษาภายใต้การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ”

การกำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินข้อเสนอทางด้านเทคนิค และการพิจารณาประเมินข้อเสนอที่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับที่ปรึกษาบางราย ถือเป็นการดำเนินการที่เข้าข่ายลักษณะการลื้อกลสเปก ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ไม่แสดงถึงความเป็นกลางในฐานะผู้ดำเนินการพิจารณาข้อเสนอ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ/หรือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวจะต้องประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณที่หน่วยงานกำหนด โดยเฉพาะในเรื่องของการวางตัวเป็นกลางในการดำเนินการ และยึดถือกฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ การกระทำที่ไม่แสดงถึงความเป็นกลางในฐานะผู้ดำเนินการพิจารณาข้อเสนอ ซึ่งจะขัดกับประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน หมวด 1 ข้อ 5 ว่าด้วยการแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเหนือกว่าผลประโยชน์ส่วนตน โดยจะต้องไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัวมาประกอบการใช้ดุลพินิจ ดังนั้น เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาดังกล่าว เจ้าหน้าที่ สพพ. ซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการฯ ยกร่างหลักเกณฑ์ประเมินข้อเสนอฯ จะต้องคำนึงถึงกรอบการประเมินข้อเสนอทางด้านเทคนิค ซึ่ง คพพ. ให้ความเห็นชอบไว้เป็นเกณฑ์ และการพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในรายละเอียด ควรคำนึงถึงลักษณะงานและขนาดโครงการเป็นสำคัญ โดยให้คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษา ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ เสนอข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้อง

ได้อย่างอิสระ และร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของหลักเกณฑ์การประเมิน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ การพิจารณาให้คะแนนอย่างชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ดุลยพินิจในการให้คะแนนให้มากที่สุด

C4 ปัจจัยเสี่ยงที่ 4

“การนำข้อมูลลับ และ/หรือ ข้อมูลภายในของโครงการต่างๆ สำหรับการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการไปใช้หาประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง”

การดำเนินโครงการต่างๆ ของ สพพ. ในส่วนของการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ มีกระบวนการในการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ภายในและต่างประเทศ อาทิ การจัดจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการศึกษาความเหมาะสม/ออกแบบเบื้องต้น/ออกแบบรายละเอียดโครงการ โดยในกระบวนการดังกล่าวล้วนมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของหลายส่วนงานซึ่งเป็นผู้รับข้อมูลภายในของโครงการ อาจมีความเสี่ยงที่จะนำข้อมูลภายในไปใช้หาประโยชน์ หรือเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้อง และอาจนำไปสู่การเรียกรับผลประโยชน์หรือการเรียกร้องสิ่งตอบแทนจากการปฏิบัติงาน โดยอาจส่งผลต่อการบิดเบือนของการดำเนินงาน และอิทธิพลต่อการตัดสินใจได้ ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวถือเป็นการกระทำที่ขัดกับประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน หมวด 1 ข้อ 5 ว่าด้วยการแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเหนือกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว โดยจะต้องไม่กระทำการหรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่ ดังนั้น การเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดจ้างที่ปรึกษา ข้อมูลโครงการภายใต้การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการของ สพพ. ควรถูกจัดเก็บรวบรวมไว้อยู่ในส่วนงานที่ปลอดภัย ผู้ที่เข้าถึงข้อมูลได้ต้องเป็นส่วนงานที่ได้รับมอบหมายเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลดำเนินการ ข้อมูลการตัดสินใจ ข้อมูลทางการเงิน และข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้ ควรมีการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการปฏิบัติงาน และแบ่งชั้นการเข้าถึงข้อมูลในระดับต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

การประเมินระดับความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยง

ความเสี่ยง (Risk) คือ เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและจะส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย ความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด สำหรับกระบวนการที่ใช้ในการวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร สบค.2 จะพิจารณาจากปัจจัย 2 ส่วนด้วยกัน คือ ผลกระทบ (Impact: I) และโอกาส (Likelihoods: L) ของเหตุการณ์ โดยในส่วนของผลกระทบ คือ ผลที่เกิดตามมาจากปัจจัยเสี่ยงหรือมูลค่าความเสียหายจากปัจจัยเสี่ยงที่ได้รับ ซึ่งจะถูกแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับคะแนน 1 จนถึงระดับคะแนน 5 ซึ่งเรียงลำดับตามระดับความเสียหายให้แก่องค์กรจากระดับน้อยไปมากตามลำดับรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1 สำหรับโอกาส คือ ความน่าจะเป็นหรือโอกาสจะเกิดเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายภายในระยะเวลา 12 เดือนข้างหน้า ซึ่งจะถูกแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับ 1 จนถึงระดับ 5 คะแนน ซึ่งเรียงลำดับตามระดับโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่องค์กรจากระดับน้อยไปมาก รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 : การพิจารณาโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)

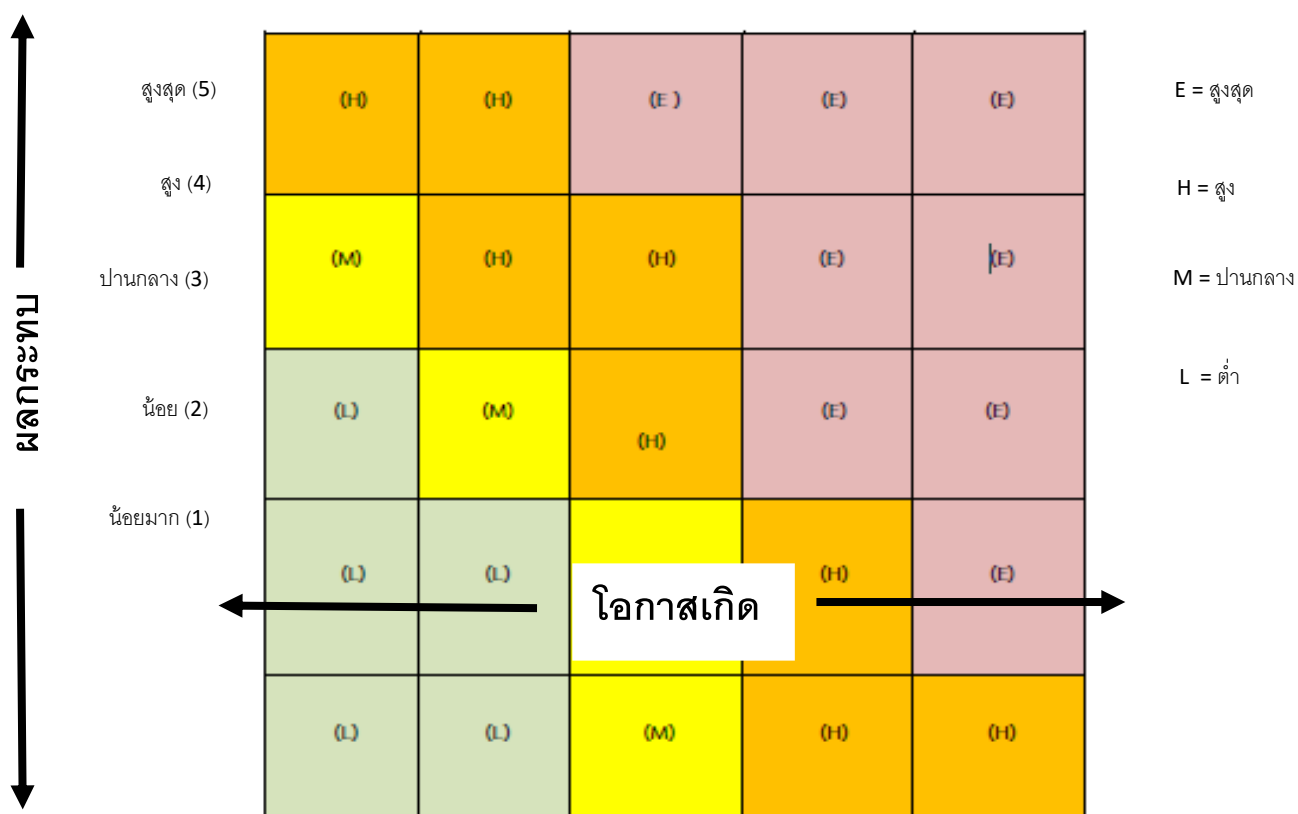
โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)		
ระดับความเสี่ยง	โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง	คะแนน
สูงมาก	> 20%	5
สูง	> 15-20%	4
ปานกลาง	> 10-15%	3
น้อย	> 5-10%	2
น้อยมาก	≤ 5%	1

ตารางที่ 2 : การพิจารณากำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบของความเสี่ยง (Impact)

ระดับความรุนแรงผลกระทบของความเสี่ยง (Impact)		
ระดับผลกระทบ	ผลกระทบ	คะแนน
สูงมาก	ไม่สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของแผนงาน/โครงการ	5
สูง	มีผลกระทบต่อกระบวนการรุนแรง/กระทบต่อแผนงาน	4
ปานกลาง	มีผลกระทบต่อกระบวนการปานกลาง	3
น้อย	มีผลกระทบต่อ -20- การเล็กน้อย	2
น้อยมาก	ไม่มีการชะงักงันของกระบวนการและการดำเนินงาน	1

การประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง

ในขั้นตอนการประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น สบค.2 จะพิจารณาโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และระดับความรุนแรงของผลกระทบของความเสี่ยง (Impact) เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยง (Degree of Risk) ของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในแต่ละเหตุการณ์ โดย สบค.2 จะให้ความสำคัญต่อความเสี่ยงที่มีผลกระทบสูง และมีโอกาสเกิดความเสี่ยงสูง เพื่อจัดการความเสี่ยงดังกล่าวก่อน โดยจะกำหนดมาตรการควบคุมดูแลแผนงานที่มีระดับความเสี่ยงสูงและสูงสุด เพื่อไม่ให้เกิดความสูญเสีย หรือจัดการความสูญเสียให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ ระดับความเสี่ยงสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ ดังแผนภาพที่ 3

การประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยงจะอ้างอิงเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยสามารถแสดงการประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยงการวิเคราะห์และออกแบบระบบฐานข้อมูลได้ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 : การประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง

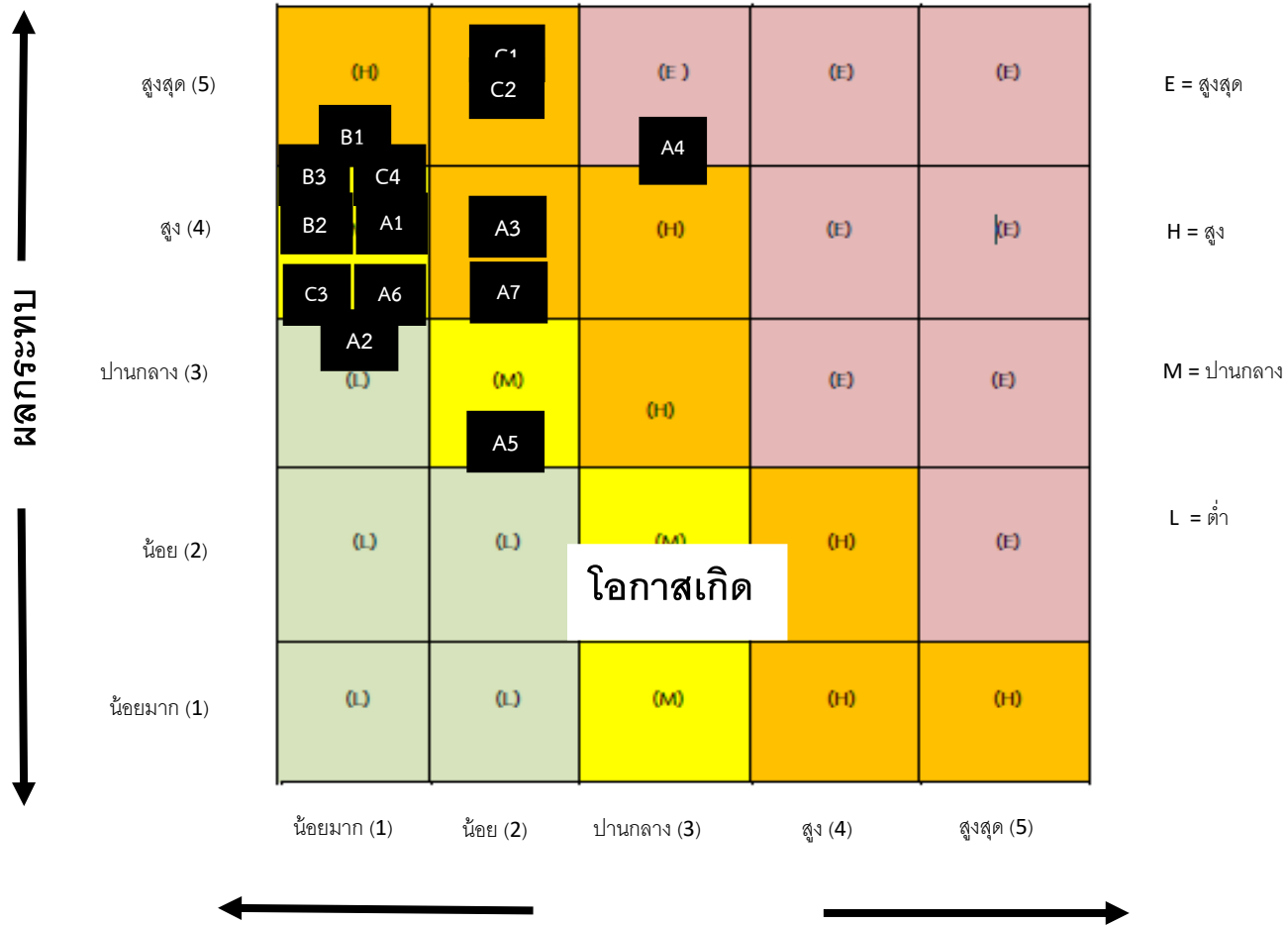
ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor)	การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)	
	ผลกระทบ	โอกาส
(1) ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ในส่วนของการถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน		
A1	3	1
A2	2	1
A3	4	2
A4	4	3
A5	1	2
A6	3	1
A7	3	2

(2) ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ในส่วนของการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน		
B1	4	1
B2	3	1
B3	4	1
(3) ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ในส่วนของการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ		
C1	5	2
C2	5	2
C3	3	1
C4	4	1

เมื่อทราบระดับของโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและระดับความรุนแรงของผลกระทบแล้วสามารถนำมาวิเคราะห์ความเสี่ยงตามระดับความเสี่ยง (Degree of Risks) โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังแสดงตามตารางที่ 4 และนำไปประเมินความเสี่ยงในแผนภูมิความเสี่ยง ดังแผนภาพที่ 4 เพื่อช่วยให้สามารถตัดสินใจวางแผนบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม และทำให้เห็นภาพรวมของความเสี่ยงเมื่อรวมทุกปัจจัยเสี่ยง ซึ่งสามารถนำมาจัดลำดับความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 4 : รายละเอียดความเสี่ยงในแต่ละกลุ่มความเสี่ยงโดยแบ่งตามระดับความเสี่ยง (Degree Of Risks)

กลุ่ม	จำนวน	ปัจจัยเสี่ยง
ความเสี่ยงสูงสุด (E)	-	-
ความเสี่ยงสูง (H)	3	A4 C1 C2
ความเสี่ยงปานกลาง (M)	5	B1 B3 C4 A7 A3
ความเสี่ยงต่ำ (L)	6	A1 A2 A5 A6 B2 C3

แผนภาพที่ 4 : แสดงผลการประเมินความเสี่ยงตามแผนภูมิระดับความเสี่ยง (Degree of Risks) การจัดลำดับความเสี่ยง

หลังจากดำเนินการประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง ปรากฏผลตามตารางที่ 3 และแผนภาพที่ 4 สบค.2 สามารถนำผลลัพธ์มาจัดลำดับความเสี่ยงเพื่อที่จะจัดลำดับความรุนแรงของปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถกำหนดมาตรการและแผนงานในการควบคุม และ/หรือป้องกันความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ตามการวิเคราะห์ความเสี่ยงในตารางที่ 3 ทั้งนี้ สามารถนำผลลัพธ์มาจัดลำดับความเสี่ยงโดยอิงตามคะแนนของแต่ละปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้น ดังตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 : การจัดลำดับความเสี่ยง

ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor)	การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)				
	ผลกระทบ	โอกาส	คะแนน	ระดับความเสี่ยง	ลำดับความเสี่ยง
(1) ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของ การถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน					
A1	3	1	3	ต่ำ	9
A2	2	1	2	ต่ำ	13
A3	3	2	6	ปานกลาง	4
A4	4	3	12	สูง	1
A5	1	2	2	ต่ำ	13
A6	3	1	3	ต่ำ	9
A7	3	2	6	ปานกลาง	4
(2) ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการ					
B1	4	1	4	ปานกลาง	6
B2	3	1	3	ต่ำ	9
B3	4	1	4	ปานกลาง	6
(3) ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ					
C1	5	2	10	สูง	2
C2	5	2	10	สูง	2
ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor)	การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)				
	ผลกระทบ	โอกาส	คะแนน	ระดับความเสี่ยง	ลำดับความเสี่ยง
(3) ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในส่วนของ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ (ต่อ)					
C4	3	1	3	ต่ำ	9
C3	4	1	4	ปานกลาง	6

เกณฑ์ระดับความเสี่ยงและความหมาย

สพค.2 ได้กำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Acceptable Risk) หมายถึง ประเภทและเกณฑ์ของความเสี่ยงที่ สพค.2 จะยอมรับได้ เพื่อช่วยให้ สพค.2 บรรลุเป้าหมาย ดังตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 : เกณฑ์ของความเสี่ยงที่ สพค.2 จะยอมรับได้ (Risk Appetite)

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
ต่ำ	1-3	ระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม
ปานกลาง	4-9	ระดับพอยอมรับได้ โดยมีการติดตามและควบคุมหรือป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงพร้อมทั้งมีการเฝ้าระวังไม่ให้เกิดความเสี่ยงเพิ่มสูงขึ้น
สูง	10-16	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องมีการบริหารจัดการหรือมาตรการควบคุมความเสี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายและความเสี่ยงในการปฏิบัติงานลดลงและอยู่ในระดับที่ยอมรับได้
สูงสุด	17-25	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้และมีความจำเป็นต้องรีบเร่งบริหารจัดการความเสี่ยงโดยมีแผนงานหรือมาตรการดำเนินงานเพื่อควบคุมหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใกล้ชิดและรวดเร็ว เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายและความเสี่ยงในการปฏิบัติงานและอยู่ในระดับที่ยอมรับได้โดยเร็ว

จากตารางที่ 5 แสดงถึงปัจจัยความเสี่ยงที่ถูกนำมาจัดระดับความเสี่ยงโดยอิงตามคะแนนของแต่ละปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจะมีระดับความเสี่ยงอยู่ในกลุ่มระดับต่ำ (L) ปานกลาง (M) และระดับสูง (H) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 21.42 ร้อยละ 35.71 และร้อยละ 42.87 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มความเสี่ยงระดับที่ยอมรับได้ (ระดับความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง) แต่ต้องมีการเฝ้าระวัง อาจมีการปรับปรุงการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีระดับความเสี่ยงสูงประกอบด้วยปัจจัยเสี่ยง 3 ปัจจัยเสี่ยง หรือคิดเป็นร้อยละ 21.42 โดยความเสี่ยงระดับดังกล่าว เป็นระดับความเสี่ยงที่จำเป็นต้องมีการจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (Acceptable Risk) และจำเป็นต้องมีมาตรการลด และ/หรือ ควบคุมความเสี่ยงเพิ่มเติม และจะต้องติดตามสถานะความเสี่ยงสม่ำเสมอเพื่อให้แน่ใจว่าความเสี่ยงดังกล่าวยังคงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งจะต้องมีการปรับปรุงการควบคุมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 6

การประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยง

การประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยง (Risk Control) ถือเป็นขั้นตอนกระบวนการบริหารความเสี่ยง โดยจะสามารถดำเนินการได้หลังจากที่มีการประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง รวมทั้งจัดลำดับความเสี่ยงไว้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะเป็นกระบวนการสุดท้ายที่จะวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยมีการกำหนดเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการควบคุมความเสี่ยงหรือปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของหน่วยงาน อย่างไรก็ตามการกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงของแต่ละหน่วยงานในองค์กรอาจมีมาตรการที่แตกต่างกันไป โดย สบค.2 จะดำเนินการออกแบบมาตรการควบคุมความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นผ่านแผนงานที่กำหนดกระบวนการปฏิบัติงานและวิธีการบริหารความเสี่ยงในแต่ละปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย โดยเรียงลำดับตามความเสี่ยงที่ได้จัดระดับไว้ ทั้งนี้ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4 โดยจะเห็นว่าปัจจัยที่มีระดับความเสี่ยงระดับสูงประกอบด้วยลำดับที่ 1-3 ตามตารางที่ 7 ซึ่งระดับความเสี่ยงดังกล่าว เป็นความเสี่ยงระดับสูง โดยเป็นระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีการบริหารจัดการหรือมาตรการควบคุมความเสี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายและความเสี่ยงในการปฏิบัติงานลดลงและอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ สำหรับความเสี่ยงในลำดับที่ 4-14 เป็นระดับความเสี่ยงที่มีระดับความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง ซึ่งเป็นระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Acceptable Risk) โดยจะต้องมีการติดตามและเฝ้าระวังไม่ให้ความเสี่ยงระดับดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้น

ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพตามแนวทางของ COSO และเป็นไปตามกลไกการบริหารความเสี่ยงที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สมบูรณ์ สบค.2 จะดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อป้องกันการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ที่กำหนดไว้ตามตารางที่ 7 และติดตามตามแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อป้องกันการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนที่ได้กำหนดไว้ในตารางที่ 8 เพื่อที่จะกำกับผลให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงได้ตามที่กำหนดไว้

สำหรับแนวทางการจัดการความเสี่ยงและแผนการบริหารความเสี่ยงของ สบค.2 ที่มีระดับความเสี่ยงสูงที่ต้องกำหนดมาตรการความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สรุปได้ดังตารางที่ 7 และตารางที่ 8 ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 7 : แนวทางการจัดการความเสี่ยงเพื่อป้องกันการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน
สำนักบริหารโครงการ 2

ลำดับความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยง	การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)				แผนจัดการความเสี่ยง	ส่วนงานที่รับผิดชอบ
		ผลกระทบ	โอกาส	ระดับความรุนแรง	ระดับความเสี่ยง		
1	A4	4	3	12	สูง	ทบทวนคู่มือการจัดถ่ายถอดความรู้ฯ และปรับแนวทางปฏิบัติ	สบค.2
2	C1	5	2	10	สูง	จัดทำ Self-Declaration ทุกโครงการ	
2	C2	5	2	10	สูง	จัดให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง	
4	A3	3	2	6	ปานกลาง	ดำเนินการติดตามและควบคุม หรือป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยง พร้อมทั้งมีการเฝ้าระวังไม่ให้ระดับความเสี่ยงเพิ่มสูงขึ้น	
4	A7	3	2	6	ปานกลาง		
6	B1	4	1	4	ปานกลาง		
6	B3	4	1	4	ปานกลาง		
6	C4	4	1	4	ปานกลาง		
9	A1	3	1	3	ต่ำ		
9	A6	3	1	3	ต่ำ		
9	B2	3	1	3	ต่ำ		
9	C3	3	1	3	ต่ำ		
13	A2	2	1	2	ต่ำ		
13	A5	1	2	2	ต่ำ		

ปัจจัยเสี่ยง	การประเมินความเสี่ยง		มาตรการ/ขั้นตอนควบคุมความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลาในการดำเนินงาน									ผลที่คาดว่าจะได้รับ/ วิธีการจัดการ		
	ระดับ ความ รุนแรง	วิธีการ จัดการ ความเสี่ยง			พ.ศ. 2559			พ.ศ. 2560								
					10	11	12	1	2	3	4	5	6		7	8
(2) การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ																
C1 คณะกรรมการดำเนินการ จ้างที่ปรึกษาสำหรับโครงการ ภายใต้การให้ความช่วยเหลือ ทางวิชาการ อาจมีส่วนได้ส่วน เสียกับบริษัทที่ปรึกษาที่อยู่ใน บัญชีรายชื่อที่ปรึกษามากราย (Long List)	สูง	ลดระดับ ความเสี่ยง	1. ดำเนินการจ้างที่ปรึกษา ตามระเบียบ/คู่มือ/ ประกาศที่เกี่ยวข้อง	สบค. 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ผลที่คาดว่าจะได้รับ - เจ้าหน้าที่ สบค. 2 ปฏิบัติงานตามระเบียบ/ คู่มือ/ประกาศที่เกี่ยวข้อง - เจ้าหน้าที่ สบค.2 ปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และไม่เอื้อ ผลประโยชน์ต่อที่ปรึกษา รายใดรายหนึ่ง
			2. ขอรายชื่อที่ปรึกษาจาก ศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษาไทย กระทรวงการคลัง และส่ง หนังสือเชิญชวนไปยังที่ ปรึกษาทุกรายให้ยื่น ข้อเสนอเบื้องต้น (แสดง ความสนใจเข้ารับงาน)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
			3. ลงนามในแบบแสดง ความบริสุทธิ์ใจในการ จัดซื้อจัดจ้างฯ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	วิธีการจัดการ/เป้าหมาย ลดระดับความเสี่ยงให้อยู่ใน ระดับปานกลาง	

ปัจจัยเสี่ยง	การประเมินความเสี่ยง		มาตรการ/ขั้นตอนควบคุมความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลาในการดำเนินงาน									ผลที่คาดว่าจะได้รับ/ วิธีการจัดการ				
	ระดับ ความ รุนแรง	วิธีการ จัดการ ความเสี่ยง			พ.ศ. 2559			พ.ศ. 2560										
					10	11	12	1	2	3	4	5	6		7	8	9	
C2 ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของ สพพ. ยังมีความไม่ชัดเจนในบางประเด็น ซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนได้	สูง	ลดระดับความเสี่ยง	1. ศึกษาทำความเข้าใจร่าง พรบ./ พรบ.จัดซื้อจัดจ้างฯ ฉบับใหม่ พ.ศ. 2560 2. จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ พรบ.จัดซื้อจัดจ้างฯ 3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตาม พรบ.จัดซื้อจัดจ้างฯ เมื่อมีผลบังคับใช้ (ส.ค. 60)	สบค.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ผลที่คาดว่าจะได้รับ - เจ้าหน้าที่ สบค. 2 มีความรู้ความเข้าใจการจัดซื้อจัดจ้างตาม พรบ.จัดซื้อจัดจ้างฯ ฉบับใหม่ - เจ้าหน้าที่ สบค.2 มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเช่นเดียวกับส่วนราชการอื่น หากมีปัญหาในการปฏิบัติงานสามารถหารือกรมบัญชีกลางได้ วิธีการจัดการ/เป้าหมาย ลดระดับความเสี่ยงให้อยู่ในระดับปานกลาง